

הישיבה המאה-ושלושים-ושתים של הכנסת השביעית

יום שישי, כ"ז כסלו תשל"א (25 דצמבר 1970)
ירושלים, הכנסת, שעה 12.30

ישיבה מיוחדת של הכנסת

הודעת ראש הממשלה על משפט לנינגרד

בחרדה עמוקה ראינו את הקשחת מעשיהם של שלטונות ברית-המועצות כלפי היהודים, וכל זאת על חטא אחד ויחיד: פנייתם לממשלת ברית-המועצות לאפשר להם לצאת על-מנת לעלות לישראל.

בדרכים שאין דוגמתן בעולם מאז רצח הסופרים היהודיים בברית-המועצות ניסו השלטונות לדכא את רוחם של היהודים שם – ולא יכלו. ידענו על מאסרים, על עקירה ממקום עבודה, על התעללות בילדים ובסטודנטים שהוריהם ביקשו לעלות, ובשבועות האחרונים הגיעו הדברים עד לידי פרובוקציה שפלה ומשפט מחפיר שהתנהל בסודיות והסתיים בפסקי דין מוות ומאסרים ממושכים.

כבר היו דברים כאלה בעולם הסובייטי. מי יוכל לשכוח את זוועת פרשת הרופאים היהודיים? ומי לא יזכור את ידויו של חרושצ'וב אחרי מות סטאלין, בקוני גרס ה-20 של המפלגה הקומוניסטית בברית-המועצות, כאשר נדמה היה שמעשים אלה לא יחזרו? והנה, הכל קורה מחדש.

מיוזר פייגין נורק לבית-משוגעים, נערכים משפטים, באשמת בגידה, ויש שמועות ודיעות על זוועות התלויות מעל ראשיהם של עשרות יהודים בלנינגרד, במוסקבה, בריגה ובמקומות אחרים.

בדין בבית-משפט סגור, ללא כניסה למשקיפים ועתונאים – מה פלא שאפשר להשיג "ודוים"? מי תמים ויאמין שאם אמנם הושגו ודוים כאלה אין הם הנוצאת שיטת הסתיכות הדיעות לשמצה?

אוי למעצמה הגדולה הזאת. גם מי שאיננו מקבל את השקפת עולמה רצה להאמין שאחרי משטר הצאר וימי המאה-השחורה תזרח השמש על העם של 200 מיליון. והנה רואים אנו ששליטיה הנוכחיים של ברית-המועצות, בהתנהגותם ושיטותיהם, אינם אלא יורשיהם הנאמנים של אלה.

העם היהודי, שמאורעות האינקבויזיציה עדיין חרו-תים בזכרונו, הוכיח: האינקבויזטורים חלפו ואינם, ואילו העם היהודי חי והוא חוזר למולדתו התפשית.

מה שהתרחש בברית ישראל ליד הכותל המערבי בעשרת הימים האחרונים – התרגשות העם כולו, המוני נוער וקשישים שבאו להביע בנוכחותם את ההזדהות עם מאבק אחינו, עניניהם שהסתכלו ביראת קודש בפני אלה מבני אחינו שהצליחו להגיע אלינו – כל אלה הם אות וסימן שהמאבק אחד הוא.

ההדים מן המתרחש במשפט הגיעו לכל קצות תבל. העם היהודי והטובים שבעולם, אנשי מצמון ורוח, הרימו את קולם. ואם גם לא השפיע קול זה על פסקי הדין של שופטי ה"צדק" בלנינגרד, הרי היה זה מקור של עידוד, ועוד ישיפע.

היו"ר ר. ברקת:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

מוזכר הכנסת ח. ליאור:

כבוד הנשיא!

(הברית-הכנסת מקבלים את פני נשיא
המדינה בקימה)

היו"ר ר. ברקת:

חברי הכנסת. זועמים, כואבים וחרדים כינסנו ישיבה מיוחדת זו של הכנסת, לתת ביטוי לרחשי לבנו המסוערים כשגור-דין של מוות תלוי על ראשם של שניים מאחינו המעונים בברית-המועצות, וגורל מתריד של חיי ייסורים במשך שנים רבות בכלא הסובייטי צפוי לשאר נשפטי לנינגרד, ועוד הדי הרשעה נטויה.

בשנאה שאין גבול לה ליהודים בארצם ובעולם כולו מלבנים שליטי ברית-המועצות בכל מקום את האש הטמאה של שנאת ישראל ומעוררים בלב כל אדם אימות מחיריות לגורל יהדות ברית-המועצות.

העם היהודי במדינת ישראל ובתפוצות לא יגוה ולא ישקוט עד יבוא יום הגאולה ליהודי ברית-המועצות, והעם בישראל יועיק את האנושות כולה להעביר מן העולם את זוועת האימים שבה חיה יהדות דווייה ומופלאה זו. היום הזה נגיד לברית-המועצות: עוצו עצה ותופר, דברו דבר ולא יקום.

(קריאת מספסלי אגודת ישראל: כי
עמנו אל).

על סדר יומנו סעיף אחד בלבד: הודעת הממשלה על משפט לנינגרד, מפי ראש הממשלה. רשות הדיבור לראש הממשלה.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. לא פעם התכנסה הכנסת לדון על גורלם של יהודי ברית-המועצות, תוך דאגה עמוקה לחירותם וחזיונותיהם של אחינו. היינו עדים למאבק היהודים בברית-המועצות לחיים לאומיים, לזכות היציאה אל מולדתם. זהו מאבק צודק, פרי התעוררות לאומית טבעית, המתגלה בעוז ובמסירות נפש, וכמיחה לעלות ולהשתתף בבנייתה של מדינת ישראל.

אנו כאן, כיהודי העולם וכרבים אחרים בעולם כולו, ראינו בהתפעלות ובהערצה את עוז רוחם של אחינו בברית-המועצות מתגלה במאבק זה. אין זו התעוררות נגד ברית-המועצות, כי אם אי-השלמה עם המגמה מטעם השלטונות בברית-המועצות לעקור את היהודים משרשי מורשתם היהודית ולקטוע את הקשר עם עמם. מאבק זה הוא זכות ולא פשע.

חוברת ח', ישיבה קל"ב, כ"ז כסלו תשל"א (25 בדצמבר 1970) – הודעת ראש הממשלה על משפט לנינגרד (מאיה, ברקת, בגין, ליאור) –

מה ופיתוח, פועלי אגודת ישראל, שיתוף ואחוזה, העולם הזה – כוח חדש, המרכז החפשי, מק"י ובשמן הריני מתכבד להציע לבית הצעת סיכום על הודעת הממשלה שנמסרה מפי ראש הממשלה בישיבה המיוחדת של הכנסת, אשר נתכנסה עם היוועד פסקי-הדין במשפט לנינגרד, ביים כ"ז בכסלו תשל"א – 25 בדצמבר 1970, לאמור:

הכנסת שמעה בהודעות, חרדה ומחאה על פסקי הדין האכזריים, הקטלניים, במשפט לנינגרד.

הכנסת פונה אל שלטונות ברית-המועצות בתביעה לבטל את פסקי דין המוות ולשחרר את האסירים.

הכנסת מביעה אמונתה כי דריפות ונגישות לא ישברו את רוחם של לוחמי ציון, לא יכבו את ההתעוררות היהודית בברית-המועצות ואת שאיפת היהודים לעלות לישראל.

הכנסת שולחת ברכת עידוד לנידונים במשפט לנינגרד ומביעה הזדהות עם היהודים בברית-המועצות הנאבקים על זכותם לעלייה.

הכנסת קוראת לממשלות, לאנשי דת, לאנשי רוח, למחנכים ולדעת הקהל הנאורה בעולם, להרים קולם, להתערב אצל השלטונות בברית-המועצות בתביעה למנוע רצח משפטי, לשחרר את הנאשמים החפים מפשע ולהכיר בזכותו הטבעית של כל יהודי הרוצה בכך להתאחד עם עמו ולעלות למולדתו ההיסטורית.

היו"ר ד. ברקת:

חברי הכנסת, אין לפנינו הצעות אחרות. אני מעמיד איפוא להצבעה את הצעת הסיכום כפי שהובאה על-ידי חברי-הכנסת מנחם בגין.

הצבעה

(חברי הכנסת קמים להצבעה)

הצעת הסיכום כפי שהובאה על-ידי חברי-הכנסת מנחם בגין נתקבלה פה אחד.

היו"ר ד. ברקת:

אני קובע כי הכנסת קיבלה את הצעת הסיכום פה אחד.

חברי הכנסת, בטרם ננעל את הישיבה, נקום ונשיר את שירת "התקווה".

(חברי הכנסת שרים "התקווה")

מזכיר הכנסת ת. ליאור:
כבוד הנשיא!

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את יציאתו של נשיא המדינה)

היו"ר ד. ברקת:
הישיבה נעולה.

כנסת נכבדה. במעמד זה אין חיץ בין הממשלה ובין האופוזיציה. להוציא סיעה קטנה העושה דברה של מוסקבה בכל – ואני זוקפת זאת לזכותם של חבריה שהם אינם עכשיו אתנו בכנסת, ואינם מחללים, אינם מביאים לידי חילול את המעמד הזה – הבית כולו מביע היום זעם, כאב וחרדה למתרחש מעבר למסך הברזל.

כנסת ישראל מביטה בגאוונה, התפעלות ואהבה עמוקה, על מלחמת בני האור נגד שלטון החושך.

רצוננו להגיד דברים אחרים.

ליהודי ברית-המועצות: גם בדורנו, כבדורות אחרים, עדיין קיים הצורך ללחום על זכות היהודים. אתם הגי-בורים לוחמים את המלחמה הזאת ומדינת יהודים חפ-שית מודהה אתכם. עם ישראל על תפוצותיו גם הוא הוכיח זאת. כמו בעבר כן היום רוח האדם וצדקת המאבק ניצחו.

ולשלטונות ברית-המועצות: לא רק למען היהודים, למען המוני העם הרוסי, שעליהם אתם ממיטים את החרפה הזאת, הפסיקו מעשיכם אלה. הסירו את צל המוות מעל ראשי הנשפטים. שחררו את היהודים שמי כמוכם יודע כי חפים הם מכל פשע. תנו ליהודים הרוצים בכך לצאת למולדתם ולהצטרף אל עמם.

ולכל און שומעת בעולם כולו: גותר זמן קצר בלבד, ימים ספורים, עד לביצועם של פסקי הדין. הזמן הקצר הזה אל יבובז. אל תתן דעת הקהל העולמית לזוועה הזאת להתגשם. אל תשלים עם דיכוי הרוח שבאדם. הרימו קולכם, התערבו אצל שלטונות ברית-המועצות.

מעל במת הכנסת אני פונה אל בתי-יבחרים, מ-שלות, אנשי דת ואנשי רוח, מחנכים ומעצבי דעת קהל, להרים קול לביטול פסקי הדין, לשיחרור הנידונים, להפ-סקת דריפות ונגישות נגד יהודים, להכיר בזכותו של כל יהודי בברית-המועצות הרוצה בכך להתחבר אל עמו ולעלות למולדתו ההיסטורית.

היו"ר ד. ברקת:

חברי הכנסת. ועדת הכנסת החליטה פה אחד שלאחר הודעת הממשלה תעבור הכנסת להצבעה על הצעת הסיכום בדבר הודעת הממשלה. הצעת הסיכום בשם סיעות המערך (עבודה-מפ"ם), גח"ל, מפד"ל, אגודת ישראל, המפלגה הליברלית העצמאית, הרשימה הממלכתית, קידמה ופיתוח, פועלי אגודת ישראל, שיתוף ואחוזה, העולם הזה-כוח חדש, המרכז החפשי ומק"י ימסור חברי-הכנסת מנחם בגין.

מנחם בגין (גח"ל):

אדוני היושב-ראש. על דעת הסיעות בכנסת: סיעת המערך (עבודה-מפ"ם), גח"ל, מפד"ל, אגודת ישראל, המפלגה הליברלית העצמאית, הרשימה הממלכתית, קיד-

הישיבה ננעלה בשעה 12.50.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות קכ"ט - קל"א

- א. שאילתות.
 ב. חוק התקנים (תיקון מס' 2), תשל"א-1970 (קריאה שנייה ושלישית).
 ג. תמריצים להכוננת אוכלוסין לערי הפינוח (הצעת חבר-הכנסת י. יפרח) - דיון וסיכום.
 ד. חוק רשות השידור (תיקון מס' 3), תשל"ל-1970 (קריאה ראשונה).
 ה. חוק החזרת תשלומים (אגרות טלוויזיה), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
 ו. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 31), תשל"ל-1970 (קריאה ראשונה).
 ז. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 33), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
 ח. חוק לתיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר והי-פוש) (מס' 2), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
 ט. חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 6), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
 י. חוק רואי חשבון (תיקון), תשל"ל-1970 (קריאה ראשונה).
 יא. הצעות לסדר-היום.
 יב. הצעות חוק של חברי כנסת (דיון מוקדם).
 יג. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 32), תשל"ל-1970 (קריאה ראשונה).
 יד. חוק הטיס (עבירות ושיפוט), תשל"א-1970 (קריאה שנייה ושלישית).
- טו. חוק לתיקון פקודת העדות (מס' 9), תשל"ל-1970 (קריאה ראשונה).
 טז. חוק דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסדרות רשמיים) (תיקון מס' 2), תשל"ל-1970 (קריאה ראשונה).
 יז. חוק לתיקון חוקי סעד (פקידי סעד ראשיים), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
 יח. חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 6), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
 יט. חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (השט-חיים המוחזקים על-ידי צבא הגנה לישראל - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
 כ. שיתוף בין משרד החינוך והתרבות לבין ההסתדרות הציונית העולמית להעמקתו ולהרחבתו של החינוך היהודי בגולה (הצעת חבר-הכנסת י. קורן).
 כא. התערערות ביחסי העבודה (הצעת חבר-הכנסת מ. אביזרה).
 כב. חוק לתיקון פקודת העדות (מס' 8), תשכ"ט-1969 (קריאה ראשונה).
 כג. חוק התיכונן והבנייה (תיקון מס' 2), תשכ"ט-1969 (קריאה ראשונה).
 כד. חוק רשות הנמלים (תיקון), תשכ"ט-1969 (קריאה ראשונה).
 כה. חוק ועדות חקירה (תיקון), תשל"ל-1970 (קריאה ראשונה).

סדר-היום לשיבה קל"ב

הודעת ראש הממשלה על משפט לינגרד

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות קכ"ט - קל"א

138. ת. טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה): דו"ח ועדת החקירה של האו"ם בדבר מצבם של תושבי השטחים המוחזקים.
 139. י. תמיד (גח"ל): תיכונן ירושלים, בעיותיו וסכנותיו.
 140. ש. י. גרוס (אגודת ישראל): המשטרה מול ריבוי מקרי רצח, שוד ואלימות בארץ.
 141. ז. המר (מפד"ל): עלייה מדאגה בממדי הפשע והבריונות.
 142. ש. ארבל-אלמוזלינו (המערך, עבודה-מפ"ם): עקירת העבריינות ממוקדי הפשע באזור דן.

ג. הצעת חוק התקנים (תיקון מס' 2), תשל"א-1970

1. תיקון סעיף 1 בסעיף 1 לחוק התקנים, תשי"ג-1953¹ (להלן - החוק העיקרי), במקום הגדרת "מפרט" יבוא: "מפרט" - תיאור תכונותיו של מצרך, ובכלל זה פרטים אלה כולם או מקצתם: ייעודו, פעולתו, מטרתו, תהליך ייצורו, התקנתו, הפעלתו, דרכי

¹ ס"ח תשי"ג, עמ' 30; ס"ח תשי"ה, עמ' 2.

2. החלפת סעיף 2

במקום סעיף 2 לחוק העיקרי יבוא:

"2. מכון התקנים תאגיד וגוף מבוזר

מכון התקנים הישראלי (בחוק זה - המכון) הוא תאגיד כשר לכל זכות וחובה ופעולה משפטית ועומד לבקרתו של מבקר המדינה."

3. הוספת סעיף 2א

אחרי סעיף 2 לחוק העיקרי יבוא:

"2א. מטרת המכון

מטרת המכון היא תקינה והבטחת רמה נאותה של טיב המצרכים, אם בקביעת תקנים ואם בדרך אחרת, ורשאי הוא, בין השאר, לערוך מחקרים, סקרים ובדיקות של חמרים, מוצרים ומיתקנים, לאשר מפרטים וכללים טכניים ולעודד את השימוש בהם, ולקיים השגחה על ייצור מצרכים בהתאם לכללים שקבע."

4. תיקון סעיף 6

בסעיף 6 לחוק העיקרי -

(1) האמור בסעיף יסומן (א), ואחרי המלים "כללים טכניים של תהליך עבודה" יבוא "לרבות הגדרות טכניות";

(2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) הודעה על קביעת תקן תפורסם ברשומות".

5. הוספת סעיף 7א

אחרי סעיף 7 לחוק העיקרי יבוא:

"7א. תקן זמני

(א) המכון רשאי לקבוע תקן שלא עובד בהתאם לסעיף 7 (להלן - תקן זמני), ובלבד שעובד לפי כללים שקבע לכך המכון, בהסכמת שר המסחר והתעשייה ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת; הכללים יפורסמו ברשומות.

(ב) קבע המכון תקן כאמור בסעיף קטן (א), יתחיל מיד בהליכים לעיבוד התקן בהתאם

7. לסעיף 7.

(ג) תקן זמני יפקע ביום שצויין לכך בהודעה ברשומות על קביעתו, ולא יאוחר מתום 36 חודשים לאחר פירסום אותה הודעה; תקן שפקע כאמור לא ייקבע עוד בתקן לפי סעיף קטן (א).

(ד) משפקע תקפו של תקן זמני תפורסם הודעה על כך ברשומות.

(ה) זולת אם נאמר אחרת בחוק זה, יחול על תקן זמני כל הוראות החוק החלות על תקן."

6. תיקון סעיף 12

בסעיף 12 לחוק העיקרי, סעיף קטן (ב) - בטל, וסעיף קטן (ג) יסומן "ב)".

7. הוספת סעיפים 12ב ו-12ג

אחרי סעיף 12א לחוק העיקרי יבוא:

"12ב. סימן השגחה

(א) מצרך שמפרטו לא נקבע כתקן והמכון משגיח על ייצורו בהתאם למפרט שאישר, רשאי המכון להתייך סימון בסימן המעיד על השגחת המכון ולקבוע תנאים לסימונו.

(ב) המכון רשאי בכל עת לבטל, בהודעה מנומקת בכתב, היתר שניתן לפי סעיף קטן (א).

(ג) לא ישתמש אדם בסימן כאמור בסעיף קטן (א) שלא בהיתר כאמור באותו סעיף קטן.

(ד) היתר לפי סעיף זה לא יבוטל בשל כך בלבד שמצרך שהזמין צבא הגנה לישראל לשימוש מושוהבלעדי אינו מתאים למפרט שאושר ואי-התאמתו מתחייבת מתנאי ההזמנה, ובלבד שהמצרך יסומן בסימן שקבע שר הבטחון בתקנות.

12ג. קבלת שכר

המכון רשאי לקבל שכר בעד השירותים שהוא נותן, כפי שיקבע שר המסחר והתעשייה או עובד משרדו שהוסמך לכך מטעמו."

ד. הצעת חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (תיקון), תש"ל-1970

(הוגשה על-ידי חבר-הכנסת י. קרגמן)

זכאית למענק בסכום הקיצבה המגיעה לפי ביטוח תאונות עבודה כפול 36.

אם כי מוצדק הדבר שהמענק לאלמנה שבעלה נספה כתוצאה מתאונת עבודה עולה על המענק לפי ביטוח חיים כשם שהקיצבה במקרה הראשון עולה בהרבה על זו המשתלמת במקרה השני, - אין למצוא הצדקה להבחנה של חישוב לשלוש שנים מצד אחד לעומת חישוב לשנתיים מצד אחר. לכן באה הצעה זו לקבוע כי המענק יהיה בכל מקרה בסכום הקיצבה החודשית - יהיה שיעורו אשר יהיה - כפול 36.

1. תיקון לוח ד'

בלוח ד' לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח-1968¹, בפרטים 5 ו-8 במקום "515.04" יבוא "הסכום המפורט בפרט 1 כפול 36".

דברי הסבר

אלמנה שטרם מלא לה ארבעים שנה ושאינה זכאית לקיצבה, שזכותה לקיצבה פקעה או שתזרה ונישאה שנית, זכאית לפי החוק הקיים למענק חד-פעמי שהוא סכום הקיצבה לפי ביטוח חיים כפול 24.

לעומת זאת, אלמנה שבעלה נהרג בתאונת עבודה

¹ ס"ח תשכ"ח עמ' 108; ק"ת 2419 תשכ"ט עמ' 1828.

ה. הצעת חוק מרשם האוכלוסין (הקמת ועדה לבעיית רישום לאום ודת),

תש"ל-1970

(הוגשה על-ידי חברי הכנסת א. שוסטק)

דברי הסבר

מדינת ישראל נמצאת במצב חירום קיצוני של מלחמה על עצם קיומה וחיי אוכלוסייה. עם כל חשיבותן של הבעיות הכרוכות בנושא הגדון בחוק, ולאור המחלוקת העמוקה שהוא מעורר, מן הראוי לדחות את ההכרעות בנושא רגיש ומיוחד זה עד עבוד תקופת החירום הקיצונית בה שרויה ישראל.

הצעת הפשרה מושתתת לא דק על דחיית ההכרעה, אלא על נכונות מצד שני המחנות החלוקים בנושא לקיים בתקופת הביניים את המצב הקיים מבלי לפגוע בערכים של הזולת.

1. תוקם ועדה מטעם הכנסת, שתהא מורכבת ממלומדים ואנשי-דת, ללימוד ומחקר הבעיות הכרוכות ברישום שייכות לאומית ודתית.
2. הרכב הוועדה ייקבע בהחלטה מטעם הכנסת על-פי הצעת ועדת הכנסת.
3. הוועדה תגיש את ממצאיה לא יאוחר מ-12 חודש לאחר בחירת הכנסת השמינית.
4. כל עוד חוק זה בתקפו לא ישונה רישום לאומי ודתו של אדם ולא ישונו הכללים הנוגעים לרישום לאומיותו ודתו של אדם.
5. חוק זה יחדל להיות בר-תוקף ויהיה בטל למפרע החל מיום 1 בינואר 1975.
6. החוק יכנס לתקפו ביום פירסומו ברשומות.

1. מסקנות ועדת הכספים בדבר הטענות על ביזבוז במשרדי הממשלה והצורך בנקיטת צעדים ליעול והסכון במשק הממשלתי

— הנובע כביכול מכך שהממשלה נקטה, בדרך כלל, בשיטת ביזור הקניות (דצנטרליזציה) — עומד בסתירה לממצאי מבקר המדינה (דו"ח מס' 17), המלצות ועדת הכספים לדו"ח זה והחלטות הכנסת כפי שנתקבלו ביולי 1967 ובין השאר נאמר בהן כלהלן: "... נדרש משרד האוצר לתת דעתו להמלצת הביקורת ולהטיל את האחריות הן מבחינת רכישת הטובין ואחזקתם התקינה והן מבחינת תיקון הליקויים, על המשרדים עצמם המחזיקים במחסנים ועל הנהלתיהם; ואילו יחידת הפיקוח במשרד האוצר תתרכז בפיקוח עליון, ועליה תוטל האחריות בתחום ההכוונה וההדרכה לקיום מעקב תמידי אחרי ביצוען של ההתניות וההוראות".

ב. הוועדה סבורה כי בדרך כלל שיטת ביזור המלווה בביקורת ומעקב מצד החשב הכללי כפי שהחליטה הכנסת על-ידי ממצאי הביקורת, כאמור לעיל, היא שיטה חסכונית ומתאימה למינהל הממשלתי.

ג. הוועדה קובעת כי החשב הכללי פעל לפי ההנחיות שהותו כאמור לעיל.

ד. הוועדה מחליטה לפנות למבקר המדינה לבדוק ביצוע החלטה בדבר הפיקוח העליון, ההכוונה, ההדרכה והמעקב התמידי על-ידי יחידת הפיקוח באגף החשב הכללי. מבקר המדינה יתבקש לזווח על כך לוועדה, אם בדו"ח מס' 21 או בדו"ח נפרד, לפי שיקול דעתו של המבקר.

ה. כן מבקשת הוועדה ממבקר המדינה חוות-דעת מיוחדת בקשר לרמות המלאי הדרושות בשים-לב לצרכי שעת-חירום ולתיפעול שוטף ותקין.

ו. הוועדה סבורה כי הטענות כפי שהושמעו על ממדי הביזבוז ברכישה וניהול המלאי הממשלתי לא היה להן יסוד.

עם זאת תובעת הוועדה משר האוצר לחתור בהתמדה וללא לזאת להגברת העילות, לקיצוצים, להכנסת שיטות משופרות ולניהול חסכוני של משק הקניות והאחזקה, ושימוש יעיל במחשבים לצורך זה ולצרכים אחרים.

בישיבת הכנסת ביום ה' בחשוון תשל"א (4 בנובמבר 1970) החליטה הכנסת להעביר לוועדת הכספים את ההצעות לסדר-היום שהגישו חברי-הכנסת ח. קורפו, ש. לורנק, ש. תמיר, א. אבנרי ומ. סנה, בדבר טענות על ביזבוז במשרדי הממשלה והצורך בנקיטת צעדים ליעול והסכון במשק הממשלתי.

ועדת הכספים קיימה דיון בנושא והקדישה לכך שבע ישיבות שבהן שמעה את שר האוצר, את החשב הכללי וחשבי משרדים, אפסגאים במשרדים, את ממלא-מקום הממונה על המשק הממשלתי, מנהל מינהל הרכב וכן את הממונה על קניית המזון ופקידים אחרים.

במהלך הדיונים קיבלה הוועדה מסמכים שונים, כגון: קטלוגים של מוצרים הנרכשים על-ידי הממשלה; גוהלי רכישה ואחזקה של טובין; כרטיסות וטפסים המאפשרים גיהול מלאי וביקורת מלאי; דו"ח של חברת סקר שערכה את הבדיקה האירגונית באפסגאות של משרדי ממשלה; התזכיר של מר גרמן, שהיה הממונה על המשק הממשלתי, וכן מסמכים אחרים.

לפי המסמכים הנ"ל שהוגשו לוועדה מגיע היקף הקניות השנתי של סחורות ממשלתיות, למעט קניות משרד הבטחון, לסך של 731.4 מיליון ל"י לפי הפרוט הבא:

1. מסחר ותעשייה	503.0 מיליון לירות
2. דואר	128.0 מיליון לירות
3. מע"ץ	49.6 מיליון לירות
4. בריאות	23.0 מיליון לירות
5. שיכון	9.0 מיליון לירות
6. רכבת ישראל	10.5 מיליון לירות
7. המדפיס הממשלתי	5.6 מיליון לירות
8. חינוך ותרבות	2.7 מיליון לירות
	731.4 מיליון לירות

בסיכום באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:

א. הטיעון בדבר הביזבוז במשק הקניות הממשלתי

לממשלה בקשר לרכישה, הפעלה וניצול מחשבים, בשים לב להתפתחות בצרכי המשק במדינה והפיתוח הטכנולוגי בשטח זה.

ט. מבלי להיכנס לשיקולי כדאיות משקית גרידא ממליצה הוועדה, מתוך ראיית ההשלכות הציבוריות, שהממשלה תפעל להתאמת הרכב לנושאי התפקידים שלמטה מדרג שרים, תוך הימנעות מרכישת רכב גדול.

י. הוועדה מציינת את התרשמותה החיובית מן הדיווח המקצועי והמלא שניתן על-ידי החשב הכללי, מנהלי יחידות אפסנאות, הממונה על רכישת המזון וחשבי המשרדים.

יא. הוועדה תחזור ותדון בנושא זה לאחר קבלת דו"ח מבקר המדינה בנדון.

ז. הממשלה נדרשת להחיש השלמת הקטלוג האחד לטובין הנרכשים בכל משרדי הממשלה, להגביר את הדרכת האפסנאים והמחסנאים במשרדי הממשלה ולחזק את יחידת הפיקוח באגף החשב הכללי על מנת לשפר את שיטות האיחסון, העמקת ביקורת האיכות ומעקב אחרי ביצוע נוהלי הכנסות והוצאות ומלאי במחסנים.

ח. הוועדה קיבלה מידע שמספר המחשבים העומדים לשימוש המינהל הממשלתי-האזרחי עומד על 18 ושחלקם העיקרי מנוצל במלואו וחלקם נמצא עדיין בשלבי הריצה.

הוועדה רושמת לפנייה, כי ליד משרד האוצר פועלת ועדה מייצגת של מומחים בשטח האוטומוציה, וזו כוללת בעיקרה מומחים שאינם עובדי מדינה. ועדה זאת מייצגת

הצעות מיעוט

ש. ארליך, י. בדר וז. קורפו מציעים:
במקום מסקנות הוועדה יבוא:

1. ועדת הכספים ממליצה לפני הכנסת על מינוי ועדת חקירה פרלמנטרית, בהתאם לחוק יסוד: הכנסת, לחקור את הטענות על ביזוב במשרדי הממשלה והצורך בנקיטת צעדים לייעול וחסכון במשק הממשלתי.

2. מסקנות ביניים

בישיבת הכנסת ביום ה' בחשון תשל"א (4 בנובמבר 1970) החליטה הכנסת להעביר לוועדת הכספים את ההצעות לסדר-היום שהגישו חברי-הכנסת ח. קורפו, ש. לודנץ, ש. תמיר, א. אבנרי ומ. סנה, בדבר טענות על ביזוב במשרדי הממשלה והצורך בנקיטת צעדים לייעול וחסכון במשק הממשלתי.

ועדת הכספים קיימה דיון בנושא והקדישה לו שבע ישיבות שבהן שמעה את שר האוצר, את החשב הכללי וחשבי משרדים, אפסנאים במשרדים, את ממלא-מקום הממונה על המשק הממשלתי, את מנהל מינהל הרכב וכן את הממונה על קניית המזון ופקידים אחרים.

במהלך הדיונים קיבלה הוועדה מסמכים שונים כגון: קטלוגים של מוצרים הנרכשים על-ידי הממשלה; נוהלי רכישה ואחזקה של טובין; כרטסות וטפסים המאפשרים ניהול מלאי וביקורת מלאי; דו"ח של חברת סקר שערכה את הבדיקה האירוגנית באפסנאות של משרדי ממשלה; התוכיר של מר גרמן, שהיה הממונה על המשק הממשלתי, וכן מסמכים אחרים.

לא הוגשו לוועדה הטענות כפי שהושמעו מפיהם של מר גרמן וד"ר מאיר ששימשו עילה להצעות הנ"ל; כן דחתה הוועדה הצעות להזמין ולשמוע את מר גרמן בוועדה; נדחתה ההצעה לבקש חוות-דעתו של מבקר המדינה לגבי הטענות הנ"ל - ולגבי עצם העניין - קודם שהגיעה הוועדה למסקנות ולהמלצות משלה.

לאור הנ"ל באה הוועדה לידי מסקנות הביניים כלהלן:

א) הטיעון בדבר הביזוב במשק הקניות הממשלתי הנובע מכך שהממשלה נקטה, בדרך כלל, בשיטת ביזור הקניות (דצנטרליזציה), אינו עומד בסתירה לממצאי מבקר המדינה (דו"ח מס' 17), המלצות ועדת הכספים לדו"ח זה והחלטות הכנסת כפי שנתקבלו ביולי 1967 ובין השאר נאמר בהן כלהלן:

"... נדרש משרד האוצר לתת דעתו להמלצת הביקורת ולהטיל את האחריות, הן מבחינת רכישת הטובין ואחזקתם התקינה והן מבחינת תיקון הליקויים, על המשרדים עצמם המחזיקים במחסנים וגם ועל הנהלתיהם; ואילו יחידת הפיקוח במשרד האוצר תתרכז בפיקוח עליון, ועליה תוטל האחריות, בתחום ההכוונה וההדרכה וקיום מעקב תמידי אחרי ביצוען של ההנחיות וההוראות".

ב) עם זאת סבורה הוועדה כי שיטת הביזור המלווה בביקורת ומעקב מצד החשב הכללי כפי שהחליטה הכנסת על-פי ממצאי הביקורת, כאמור לעיל, היא שיטה שפעלה עד כה, אולם הגיע הזמן לבחון אם שיטה זו עודנה מתאימה.

ג) הוועדה קובעת כי החשב הכללי פעל לפי ההנחיות כפי שהותו כאמור לעיל ופונה למבקר המדינה לבחון איזו שיטה טובה יותר.

ד) הוועדה מחליטה לפנות למבקר המדינה לבדוק את ביצוע ההחלטה בדבר הפיקוח העליון, ההכוונה, ההדרכה והמעקב התמידי על-ידי יחידת הפיקוח באגף החשב הכללי. מבקר המדינה יתבקש לדווח על כך לוועדה, אם בדו"ח מס' 21 או בדו"ח נפרד, לפי שיקול דעתו של המבקר.

ה) כן מבקשת הוועדה ממבקר המדינה חוות-דעת מיוחדת בקשר לרמות המלאי הדרושות בשים-לב לצרכי חירום ולתיפעול שוטף ותקין, וכן בקשר להצדקה לקיים 520 מחסנים.

ו) הוועדה קיבלה מידע שמספר המחשבים העומדים לשימוש של המינהל הממשלתי-האזרחי עומד על 18 ורק חלק מהם מנוצל במלואו.

הוועדה רושמת לפנייה כי ליד משרד האוצר פועלת ועדה מייצגת של מומחים בשטח האוטומוציה, וזו כוללת בעיקרה מומחים שאינם עובדי מדינה. ועדה זאת מייצגת לממשלה בקשר לרכישה, הפעלה וניצול מחשבים, בשים-לב להתפתחות והפיתוח הטכנולוגי בשטח זה במדינה ובהתאם לצרכי המשק. הוועדה מבקשת דו"ח מן הוועדה המייצגת של המומחים על ניצול המחשבים ויעילותם.

ז) הוועדה תחזור ותדון בנושא זה לאחר קבלת דו"ח מבקר המדינה בנדון.

ה) התביעה לקיטלוג וקביעת תקנים לפריטים הנר-
כשים על-ידי הממשלה הן צודקות, והיעדרן גורם לביזבוז
ולרכישת ציוד בלתי-מתאים וכן לחוסר אמצעים יעילים
לפיקוח ולביקורת.

ז) הוועדה סבורה, כי הכנסת המחשבים לשימוש
במשרדי הממשלה נעשתה במקרים רבים ללא בדיקה
והכנה יסודיים וגרמו לביזבוז כספי רב. כוח-האדם לא
הוכשר כראוי לקליטתם ובוודאי שאינו מאומן לקבלת
דגמים משוכללים או דור חדש של מחשבים שהממשלה
גולה להיטות לרכישתם.

ז) הוועדה לא השתכנעה מן ההסבר שניתן לה,
שהכשרתם הלוקיה של העובדים מוצדקת בשל ההוצאה
הכספית הרבה הכרוכה בכך.

3. ממצאי ביניים

א) הוועדה קובעת שלא נעשה די לצימצום וקימו-
צים בהוצאות הממשלה.

ב) הוועדה מצביעה על האפשרויות הרבות הקיי-
מות לצימצום ואשר לא נוצלו. דבר לא נעשה לצימצום
האבטלה הסמויה הקיימת במנגנון הממשלה. יתירה מזו,
גם בשנה זו נוספו 1,683 עובדים חדשים למנגנון זה.
צימצומי מנגנון ריאליים נעשו במידה קטנה ולמעשה
בוטלו רק תקנים פנויים.

ג) הוועדה מצביעה על האפשרויות הנוספות לצימ-
צום הטמונות בין היתר בשינוי הגישה להעברות תקצי-
ביות ושימוש בעודפי תקציב.

ד) הוועדה סבורה כי ההשגות שהועלו בעניין
האפסנאות במשרדי הממשלה והתביעה למעבר לשיטה
ריכוזית יותר ראויות לבדיקה יסודית וללא דעה קדומה.

סיכום הישיבות

סיעת העולם הזה-כוח חדש; מ. סנה בשם סיעת
מק"י.

הוחלט: לקבל את ההצעה שהוגשה על-ידי א.ת.
שאקי.

ישיבה ק"ל (כ"ד בכסלו תשל"א - 22 בדצמבר 1970)
היו"ר - י. נבון; מ. ביבי.

א. שר-המסחר והתעשייה פ. ספיר השיב על 11 שאל-
תות של חברי הכנסת: ש. י. גרוס, א. אבנרי, י. גולן,
א. שוסטק, ג'. מועדי, ג. פת, ש. ארבל-אלמווליו, ח.
קורפא, ז. פקד.

ב. שר-המשפטים י. ש. שפירא הביא לקריאה ראשונה
חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 31), תשל"א
-1970. בוויכוח השתתפו: י. נחושתן, ג. אליעד,
א. אבנרי, מ. ביבי, שר המשפטים השיב למתווכחים.
הוחלט: להעביר את החוק לוועדת החוקה, חוק
ומשפט.

ג. שר-המשפטים י. ש. שפירא הביא לקריאה ראשונה
חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 33), תשל"א-
1970. בוויכוח השתתפו: י. נחושתן, ג.
האוונר, ר. ארוז, מ. ביבי, שר-המשפטים השיב
למתווכחים.

הוחלט: להעביר את החוק לוועדת החוקה, חוק
ומשפט.

ד. שר-המשפטים י. ש. שפירא הביא לקריאה ראשונה
חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (השט-
חים המוחזקים על-ידי צבא הגנה לישראל - שיפוט
בעבירות ועזרה משפטית), תשל"א-1970. בוויכוח
השתתפו: ד. מילמן, י. נחושתן, ר. ארוז, א. אבנרי,
ש. כהן, מ. סנה, א. חביבי, שר המשפטים השיב
למתווכחים.

הוחלט: להעביר את החוק לוועדת החוקה, חוק
ומשפט.

ישיבה קב"ט (כ"ג בכסלו תשל"א - 21 בדצמבר 1970)
היו"ר - ר. ברקת; מ. זר; צ. צימרמן.

א. מזכיר הכנסת ח. ליאור הודיע על המסמכים שהונחו
על שולחן הכנסת.

ב. שר-הבריאות ו. שם-טוב השיב על 17 שאלות של
חברי הכנסת: ד. קורן, מ. סנה, נ. אליעד, מ. וילנר,
י. תמיר, מ. אביזוהר, ש. ארבל-אלמווליו, ש. תמיר,
י. גולן, א. ורדיגר.

שר-הדתות ז. ורהפטיג השיב על 5 שאלות של
חברי הכנסת: מ. בן-פורת, ר. ארוז, ג. פת, ז. המר.
סגן שר החינוך והתרבות א. ח. שאקי השיב על 3
שאלות של חברי הכנסת: ג'. מועדי, א. ורדיגר,
ש. לוי.

שר העבודה י. א. אלמוגי השיב על 11 שאלות
של חברי הכנסת: ג. פת, י. יפרח, א. אבנרי, ר. ארוז,
א. חביבי, א. ורדיגר, ד. זכין, מ. פרוש, ת. טובי.

ג. א. שכטרמן (יו"ר ועדת הכלכלה) הביא לקריאה
שנייה חוק התקנים (תיקון מס' 2), תשל"א-1970.
הוחלט: לקבל את החוק.

ד. י. יפרח פתח את הדיון על תמריצים להכוונת אוכל-
סין לערי הפיתוח. בוויכוח השתתפו: ג. פת, א. זיל-
ברבר, א. ח. שאקי, י. הורביץ, ש. לורנץ, י. שערי,
מ. גו, ח. גרוסמן, ד. לוי, מ. וילנר, ז. הרמן, ש. כהן,
א. שוסטק, מ. סנה, ב. צ. חלפון, ד. קורן, שר-
העבודה י. א. אלמוגי העיר הערותיו לדברי המתווכ-
חים. חברי-הכנסת י. יפרח אמר דברי סיכום. הצעות
לסיכום הדיון הוגשו על-ידי: א. ח. שאקי בשם
סיעות המערך (עבודה-מפ"ם), מפד"ל, המפלגה
הליברלית העצמאית, קידמה ופיתוח, שיתוף ואחווה;
י.ה. קלינגהופר בשם סיעות גח"ל והמרזו החפשי;
ש. לורנץ בשם סיעת אגודת ישראל; מ. וילנר בשם
סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה; ש. כהן בשם

א. אבנרי, ש. לורנץ מסרו הודעות בדבר הימנעות סיעותיהם מהצבעה; ב. הלוי מסר הודעה בדבר הימנעותו מהצבעה.

י. תמיר הגיש הצעה לסדר-היום בדבר תיכנון ירו- שלים, בעיותיו וסכנותיו. שר-הפנים י. בורג השיב להצעה. מ. וילנד הציע להסיר את העניין מסדר-היום. שר הפנים השיב לו.

הוחלט: להעביר את העניין לוועדת הפנים.

י. גרוס, ז. המר וש. ארבלי-אלמוזלינו הגישו הצ- עות (נפרדות) לסדר-היום בדבר עלייה מדאיגה בממדי הפשע והבריונות בארץ. שר-המשטרה ש. הלל השיב להצעות.

הוחלט: להעביר את העניין לוועדת הפנים.

ישיבה קל"ב (כ"ז בכסלו תשל"א - 25 בדצמבר 1970)
היו"ר ר. ברקת פתח את הישיבה המיוחדת של הכנסת במתן ביטוי לרגשי הזעם והחרדה של העם במדינת ישראל נוכח משפט לנינגרד.

ראש-הממשלה ג. מאיר מסרה הודעה בשם הממשלה על משפט לנינגרד. מ. בגין הגיש הצעת החלטה בשם סיעות המערך (עבודה-מפ"ם), גח"ל, מפד"ל, אגודת ישראל, המפלגה הליברלית העצמאית, הרשי- מה הממלכתית, קידמה ופיתוח, פועלי אגודת ישראל, שיתוף ואחווה, העולם הזה-כוח חדש, המרכז החפשי, מק"י.

הצעת החלטה נתקבלה פה אחד בעמידה.

ישיבה קל"א (כ"ה בכסלו תשל"א - 23 בדצמבר 1970)
היו"ר - ד. ברקת; ט. סנהדראי.

א. יושב-ראש הכנסת ר. ברקת קידם בברכה את יושב- ראש הפרלמנט של ג'מייקה ואת רעייתו שנכחו בישיבה.

ב. שר-המשטרה ש. הלל השיב על 17 שאילתות של חברי הכנסת: א. אבנרי, ש. כהן, י. תמיר, ת. טובי, ג. אליעד, מ. פרוש, ש. ארבלי-אלמוזלינו, מ. סנה. שר-החוץ א. אבן השיב על 8 שאילתות של חברי הכנסת: י. תמיר, ז. שובל, א. ורדיגר, א. אבנרי, מ. כרמל.

שר-הפנים י. בורג השיב על 5 שאילתות של חברי הכנסת: ד. ארוי, ש. י. גרוס, א. ורדיגר, ש. לורנץ.

ג. טובי הגיש הצעה לסדר-היום בדבר דו"ח ועדת החקירה של האו"ם על מצבם של תושבי השטחים המוחזקים. שר-החוץ א. אבן השיב להצעה. ש. תמיר הציע להעביר את העניין לוועדה.
הוחלט: להסיר את העניין מסדר-היום.

א. אבנרי מסר הודעה בדבר הימנעות סיעתו מהצבעה.

ד. י. קרגמן הגיש הצעת חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (תיקון), תש"ל-1970.

ה. הוחלט: להעביר את הצעת החוק לוועדת העבודה. א. שוסטק הגיש הצעת חוק מרשם האוכלוסין (הקמת ועדה לבעיית רישום לאום ודת), תש"ל-1970. שר-הפנים י. בורג השיב להצעה. א. שוסטק השיב לו. שר הפנים חזר והשיב לו.

הוחלט: להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.